

EDUKACINĖS PROGRAMOS APRAŠO FORMA

Programos pavadinimas	„Brailio slaptaraštis“
Programos rengėjas (-ai) (skyrius, pareigos, vardas, pavardė)	Informacinių išteklių skyrius, vyresn. bibliotekininkė tiflotyrai Audronė Gendvilienė
Informacija apie programos rengėją (patirtis, išsilavinimas ir kt.)	Informacinių išteklių skyriaus vyresn. bibliotekininkė tiflotyrai. 10 metų patirtis vedant ekskursijas buvusiam Lietuvos aklųjų bibliotekos Aklųjų istorijos muziejuje. Išsilavinimas – aukštasis (VGTU, Vilniaus universitetas).
Kontaktai	Lietuvos aklųjų biblioteka, Gerosios Vilties g. 10, Vilnius. Tel. 8 658 92 710 El. paštas a.gendviliene@labiblioteka.lt ; edukacijos@labiblioteka.lt

BENDRA INFORMACIJA APIE EDUKACINĘ PROGRAMĄ

Dalyvių amžius / klasė	Edukacija skirta 7–14 metų amžiaus vaikams.
Grupės dydis	15 vaikų
Trukmė	45 minutės
Pritaikymas neįgaliesiems	Programa universali. Gali dalyvauti ir regos, ir judėjimo, ir kitas negalias turintys vaikai.
Edukacinės programos anotacija (trumpas edukacijos turinio aprašymas)	<p>Šia programa siekiama supažindinti visuomenę su Brailio raštu, informuoti apie neregiam išskylančias problemas, papasakoti apie daug pasiekusių gyvenime regos negalią turinčius žmones. Švietimo sistemoje labiau akcentuojant įtraukties reikšmę, regos sutrikimų turintys vaikai vis dažniau renkasi mokymąsi bendrojo lavinimo, o ne specialiosiose mokyklose. Šios edukacijos metu regintys klasės draugai sužinos, kaip neregiai skaito, rašo, kokias profesijas renkasi.</p> <p>Edukacijos metu dalyviai susipažįsta su Brailio rašto sukūrimo istorija, Brailio rašto pritaikymu lietuvių kalbai, knygų spausdinimo Brailio raštu pradžia Lietuvoje, knygų leidyba naudojant kompiuterius, rašymui ir skaitymui reikalingomis priemonėmis. Vaikai sužino apie neregijų pasiekimus, žymius neregius (dainininkę Beatricę Grincevičiūtę, poetą Antaną Jonyną, Lietuvos golbolininkus). Sužino apie Baltąją lazdelę. Edukacijos dalyviai, naudodamiesi specialiomis priemonėmis, patys parašo trumpą tekstą Brailio raštu.</p>

Edukacinės programos temos ir potemės <i>(pildoma, jei edukacinę programą sudaro daugiau nei viena tema)</i>	1. Brailio rašto sukūrimo istorija, pritaikymas lietuvių kalbai ir jo svarba neregijų raštingumui. 2. Neregijų kūrybiniai, profesiniai pasiekimai, pažintis su Baltąja lazdele. 3. Praktinė dalis – rašymas Brailio raštu.
--	--

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, SIEKTINI REZULTATAI

Tikslas <i>(esminis edukacinės programos tikslas, ko siekiama edukacine programa)</i>	Supažindinti su ypatingu raštu, kuriuo naudojasi neregiai ir silpnaregiai visame pasaulyje. Padėti suprasti mokėjimo rašyti ir skaityti svarbą mokymuisi. Ugdyti reginčiųjų supratimą apie neregintį klasės draugą, gebėjimą suteikti pagalbą. Skatinti toleranciją visuomenės mažumų grupėms.
Uždaviniai <i>(suformulavus ugdymo tikslą, numatomi uždaviniai, kurie nusako, kaip šio tikslo bus siekiama)</i>	1. Supažindinti su Brailio rašto sukūrimo istorija, jo pritaikymu lietuvių kalbai ir jo reikšme neregijų raštingumui. 2. Pristatyti kūrybinius, profesinius, sportinius neregijų pasiekimus. 3. Paašškinti, kaip rašoma Brailio raštu, naudojantis lentelėmis ir grifeliais. 3. Dalyviams pasiūlyti savarankiškai užrašyti trumpą tekstą.
Rezultatai <i>(kokių įgūdžių, žinių įgis ir kokias kompetencijas lavins edukacijos dalyviai)</i>	1. Edukacijos metu dalyviai geriau supras, kad neregystė yra „tik nedidelis nepatogumas“, kaip yra pasakęs dr. Kenneth Jernigan. Tiesiog neregiai viską daro kitais būdais – kitaip skaito, rašo, orientuojasi aplinkoje. 2. Išgirstos žinios padės suprasti ir priimti sutrikusios regos žmones, neabejoti jų gebėjimais, paskatins neregijų įtrauktį visuomenėje. 3. Naudodamiesi specialiaisiais rašymo įrankiais, – lentelėmis ir grifeliais, – vaikai ugdys smulkiąją rankų motoriką.

METODINĖ INFORMACIJA APIE PROGRAMĄ

Priemonės ir kaštai <i>(kokios priemonės reikalingos edukacinio užsiėmimo metu, pavyzdžiui, projektorius, popierius, žirkklės, dėlionės, rašikliai ir pan. Įvardinama programos sąnaudų kaina vienam dalyviui)</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Popierius, skirtas rašyti Brailio raštu. - Brailio lentelės. - Grifeliai. - Brailio abėcėlės. <p><i>Dirbtuvės nemokamos, medžiagomis ir priemonėmis aprūpina Biblioteka.</i></p>
---	---

<p>Mokymo(-si) metodai (įvardyti mokymo(-si) metodus, naudojamus edukacinėje programoje, siekiant edukacinės programos tikslo ir įgyvendinant uždavinius). Pastaba: patariama pildyti užpildžius programos eigą</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Mokymasis, klausantis lektoriaus pasakojimo. - Praktinis žinių pritaikymas – aktyvus mokymosi metodas. - Kolegialus mokymasis, kai geriau supratę rašymo Brailio raštu principus mokiniai padeda draugams.
<p>Edukacinė aplinka (kioje erdvėje vyksta edukacinė programa, kuo ypatinga edukacinė aplinka, kaip ji papildo edukacinės programos turinį, kaip ją sukuria edukatorius ir / ar dalyviai)</p>	<p>Edukacija vyksta Lietuvos aklųjų bibliotekos renginių salėje. Susėdę prie stalų, kur išdėliotos rašymui reikalingos priemonės, dalyviai rašo tekstą Brailio raštu.</p>
<p>Programos sąsaja su bendrosiomis ugdymo programomis (kelintos klasės, kokių pamokų turinį papildo / praplečia edukacinė programa)</p>	<p>Edukacija atitinka bendrojo lavinimo mokyklų ugdymo tikslus: supažindinti su neregijų raštu, skatinti toleranciją visuomenės mažumų grupėms.</p>
<p>PRIEDAI (išvardinti pridedamus priedus) Skaidrės, užduočių šablonai, virtualių testų nuorodos, nuorodos į videomedžiagą, edukatoriaus pasakojimo tekstas (pagrindiniai akcentai). Pastaba: jei priedai kito nei WORD formato ir pridedamos medžiagos negalima įdėti šiame faile, įklijuoti nuorodą į „Google“ diską.</p>	<p>Priedas Nr. 1 – Edukacijos skaidrės „Brailio rašto edukacija“, https://labiblioteka.sharepoint.com/:p:/r/sites/LABvidinesvetaine/layouts/15/Doc.aspx?sourcedoc=%7B755C1A55-8385-4499-A96B-99A613F78D75%7D&file=Brailio%20ra%C5%A1to%20edukacija.pptx&action=edit&mobileredirect=true</p>
<p>Edukacinės programos interaktyvumas ir inovatyvumas (kokios šiuolaikinės technologijos naudojamos, kokiais būdais į aktyvią veiklą įtraukiami dalyviai, kas naujo, netikėto, inovatyvaus edukacinėje programoje)</p>	<p>Edukacija – unikali patirtis bendrojo lavinimo mokyklų mokiniams, nes rašymas Brailio raštu prilygsta rašymui slaptais ženklais; slaptaraštis, kurio niekas kitas neperskaitys, tik tas, kas tą slaptą raštą moka. Ši edukacija ypatinga tuo, kad naudojamosi unikaliomis rašymo priemonėmis.</p>

<p>Grižtamojo ryšio fiksavimas (<i>įvardyti, kokia forma bus fiksuojamas grįžtamasis ryšys, pavyzdžiui, skiriama laiko dalyvių refleksijai, pokalbiui su dalyviais apie programos turinį ir kokybę, vykdoma anketinė apklausa ar kt.</i>)</p>	<p>Baigiamajame kūrybinių dirbtuvių etape dalyviai pasidalija išpūdžiais, papasakoja, kuo edukacija buvo įdomi ir naudinga. Edukatorius paklausia apie vaikų turimus pažįstamus, draugus, giminaičius neregius / silpnaregius. Pasiteirauja, ar dabar vaikai mokės padėti, patarti savo sutrikusios regos artimiesiems, parodyti kelią į Lietuvos aklųjų biblioteką.</p>
<p>Informaciniai šaltiniai ir literatūra (<i>naudoti ruošiant edukacinę programą ir naudojami edukacinės programos metu</i>)</p>	<p>Edukacijai parengti remtasi šiais šaltiniais:</p> <p>Toločka, Valentinas V. (1976, 2009). Skaitantys pirštai. – Vilnius: Mintis.</p> <p>Toločka, Valentinas V. (1994). Lietuvos aklųjų švietimo raida iki 1940 m. – Klaipėda: Eldija.</p> <p>Roblin, Jean (2010). – Skaitantieji pirštai: Luji Brailio gyvenimas (1809–1852). Iš anglų kalbos vertė Audronė Gendvilienė. – Vilnius: LAB.</p> <p>Davidson, Margaret (1991). – Louis Braille, the boy who invented books for the blind.</p> <p>Prano Daunio raštai. – Vilnius: Lietuvos katalikiškasis Prano Daunio fondas akliesiems remti, 1996. – 432 p.</p>
<p>Kita informacija (<i>kita svarbi / papildoma informacija, nepaminėta anksčiau, naudingos nuorodos, papildoma medžiaga</i>)</p>	<p>Daugiau informacijos teikiama ir registracija vykdoma tel. 8 658 92 710 ir el. paštu edukacijos@labiblioteka.lt</p>

EDUKACINĖS PROGRAMOS VIENO UŽSIĖMIMO NUOSEKLUS PLANAS

Rekomenduojama pildyti siekiant atskleisti edukacijos programos turinį, parodant, kaip anksčiau aprašyti dalykai bus vykdomi, kaip modeliuojamas ugdymo turinys, parenkami veiksmingi ugdymo metodai ir formos ir pan.

*Aprašoma edukacinės programos eiga, įvardijamos pagrindinės dalys, trumpai aprašoma jų esmė, trukmė, kiekvienoje dalyje įvardijama **edukatoriaus ir dalyvių veikla, naudojami ugdymo metodai ir pan.***

EDUKATORIAUS VEIKLA	DALYVIO VEIKLA	PASTABOS
ĮVADINĖ DALIS (trukmė 10 min.)		
Edukatorius papasakoja apie Brailio rašto sukūrimą – Luji Brailį, jo apakimo aplinkybes, mokymąsi ir sukurtą aklųjų raštą, palikusį pėdsaką	Dalyviai klauso edukatoriaus pasakojimo, gali užduoti klausimus.	

pasaulyje. Dalyviai išgirsta apie Brailio rašto pritaikymą pasaulyje ir Lietuvoje, apie knygų Brailio raštu leidybą.		
PAGRINDINĖ DALIS (trukmė 25 min.)		
Edukatorius supažindina su Brailio rašto sandara: taškų skaičiumi langelyje, jų numeracija, taškų kombinacijomis, kurios reiškia raides ir specialius ženklus, skirtus žymėti skaičius. Edukatorius paklausia, ar neregiai rašydami naudoja didžiąsias raides. Paaiškina, kad anksčiau Lietuvoje tai nebuvo privaloma. Didžioji raidė įvesta tik 2019 m. rugsėjo 30 d., kai išleista Lietuvos standarto LST ISO 17049:2017 „Prieinamas dizainas. Brailio rašto naudojimas ant ženklų, įrangos ir prietaisų“ redakcija lietuvių kalba kartu su nacionaliniu (informaciniu) priedu „Lietuvių kalbai pritaikyta Brailio rašto ženklų sistema“. Supažindinama su rašymo priemonėmis: lentelėmis ir grifeliais, mašinėlėmis, specialiu Brailio popieriumi.	Išklausę pasakojimo apie rašymo Brailio raštu ypatybes, dalyviai, naudodami lenteles ir grifelius, rašo savo sugalvotą tekstą – savo vardą, svajonę, žinutę draugui, mamai ir pan.	
BAIGIAMOJI DALIS (trukmė 10 min.)		
Edukatorius paklausia, kaip sekėsi, ar buvo sunku rašyti, patikrina vaikų parašytus tekstus, atsako į klausimus.	Dalyviai dalijasi išspūdžiais, užduoda klausimus.	

EDUKACINĖS PROGRAMOS VERTINIMO FORMA

Vertinimo kriterijus	Kriterijaus rodiklis	Apibūdinimas	Įvertinimas	
			Atitinka / atitinka iš dalies	Neatitinka
Turinys	Programos vertingumas	Planuojama edukacinė programa yra aukštos meninės, kultūrinės ir / ar socialinės ir / ar edukacinės vertės	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
	Aktualumas	Programos turinys yra aktualus tikslinei grupei	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
	Sąsaja su bendrojo	Programa siejasi ir / ar papildo mokyklinio ugdymo programą	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	

	ugdymo programomis			
Struktūra	Aiški ir nuosekli struktūra, atitinkanti programos turinį	Edukacinė programa yra aiškiai struktūruota, ugdymo metodai ir formos atitinka edukacinės programos turinį	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
Metodai	Skatinamas aktyvus dalyvavimas ir išitraukimas	Užtikrinamas edukacinės programos dalyvių: išitraukimas, skatinamas aktyvus dalyvavimas ir interaktyvumas	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
	Dominuoja aktyvūs mokymosi metodai, naudojamos naujausios technologijos	Efektyviai taikomi aktyvūs mokymo(-si) metodai, ugdantys kūrybiškumą ir kritinį mąstymą, išradingai naudojamos technologijos	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
Kompetencijos	Kultūrinio, meninio ir socialinio sąmoningumo didinimas	Edukacinė programa prisidės prie dalyvių kultūrinio, meninio ir socialinio sąmoningumo didinimo	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
	Kitų kompetencijų lavinimas	Edukacinės programos dalyviai be kultūrinių, meninių ir dalykinių kompetencijų stiprins ir kitas kompetencijas (asmenines, socialines, iniciatyvumo ir kūrybingumo, komunikavimo, pažinimo, mokėjimo mokytis kompetencijas)	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
Pritaikyta aplinka		Edukacija vyksta saugioje ir tam pritaikytoje erdvėje	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
Programos pritaikymas asmenims, turintiems specialiųjų poreikių		Programos rengėjai atsižvelgs ir sieks užtikrinti specialiųjų ugdymo poreikių turinčių asmenų įtrauktį	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
Programoje numatytas dalyvių grįžtamojo ryšio fiksavimas		Programos rengėjai pasirinkta forma (žodžiu arba raštu) atlieka dalyvių apklausą apie programos turinį ir kokybę	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	
Vadovaujamosi neformalaus švietimo principais		Edukacinės programos kūrėjai, kurdami edukacinę programą, vadovaujasi neformalaus švietimo principais	Atitinka DB Atitinka JV Atitinka JG	

Pastabos, pasiūlymai ir komentarai		
---	--	--

Išvados:

Programa atitinka jai išsikeltus lūkesčius ir gali būtų naudojama bendrojo lavinimo mokyklų moksleiviams pristatant regos negalią interaktyviu būdu. (DB)

Programa atitinka jai keliamus reikalavimus, yra įdomi ir reikalinga. (JV)

Programa atitinka jai keliamus reikalavimus, ugdo mokyklinio amžiaus suvokimą apie įtrauktį, yra patraukliai ir interaktyviai perteikiama. (JG)

Edukacinių programų vertinimo darbo grupės pirmininkė:

Dalia Balčytytė

Informacinių išteklių skyriaus vedėja

Nariai:

Janina Vileikienė

Kultūrinių veiklų kuratorė

Justina Gagarina

Vartotojų aptarnavimo skyriaus vedėja